

Србија је заузела 98. место, према годишњем Индексу слободе медија Репортера без граница (РСФ), што је пад за седам места у односу на прошлогодишњи извештај.

Наиме, Србија је наставила са падом, јер је прошле године, на овој листи, заузимала 91. место, а у извештају за 2022. годину била је на 79.

У овогодишњем извештају се наводи да је Србија испала из треће категорије (од пет), која означава „проблематичну зону“, и ушла је у зону тешког стања (четврту).

Растући национализам у региону имао је негативан утицај на слободу медија у целом региону. У Србији су владајућа странка и прорезимски медији појачали нападе на независно новинарство, наводи се у извештају. Истиче се и руски утицај. „Утицај Кремља се проширио чак до Србије (која је пала за седам места на 98. позицију), где прорезимски медији преносе руску пропаганду, а власти прете руским новинарима у егзилу“, стоји у извештају.

У контексту тензија са Србијом, новинари на Косову су претрпели бројне физичке нападе, а влада у Приштини врши неоправдани притисак како на приватне, тако и на јавне медије.

Република Српска у Босни и Херцеговини, чији националистички председник редовно напада новинаре, поново је криминализовала клевету и разматра доношење закона о „страним агентима“ који циља и медије, наводи се.

Чак и у две земље које се најбоље котирају у региону, Северној Македонији и Црној Гори, слобода медија је била нарушена 2023. године политичким и правним притисцима на медије, наводе Репортери без граница.

„Све већи број влада није гарант најбољег окружења за новинаре“

Све већи број влада не испуњава своју улогу гаранта за стварање најбољег окружења за новинарство и право јавности на поуздане, независне и разноврсне вести и информације, показује извештај.

Извештај показује да политички интереси у све већој мери гуше новинарство у неколико земаља кандидата за чланство (БиХ, Албанија, Турска, Србија). У овим земљама наставља се затварање новинара и подривање медија кроз праксу онлајн цензуре и контроле правосуђа.

Репортери без граница уочавају забрињавајуће опадање подршке и поштовања према аутономији медија, као и пораст притиска са стране државе или других политичких актера. Слобода штампе широм света је угрожена, наводи се, управо од оних који би требало да је штите – политичких власти.

„Државе и друге политичке снаге играју све мању улогу у заштити слободе штампе. Ово слабљење понекад иде руку под руку са непријатељским акцијама које поткопавају улогу новинара, или чак инструментализују медије кроз кампање узнемиравања или дезинформација. Новинарство, достојно тог назива, представља потребан услов за

сваки демократски систем и остваривање политичких слобода", наводи главна уредница Ен Боканде.

На међународном нивоу, ова година ће остати запамћена по јасном недостатку политичке воље од стране међународне заједнице да спроведе принципе заштите новинара, посебно Резолуцију 2222 Савета безбедности УН. Рат у Гази обележен је рекордним бројем случајева насиља против новинара и медија од октобра 2023. године. Више од 100 палестинских новинара убиле су израелске одбрамбене снаге, укључујући најмање 22 током обављања свог посла, стоји у извештају.

На међународном нивоу, показује извештај, ова година је значајна по јасном недостатку политичке воље међународне заједнице да спроводи принципе заштите новинара, посебно УН Резолуцију Савета безбедности 2222. Рат у Гази обележио је рекордан број кршења против новинара и медија од октобра 2023. Више од 100 палестинских новинара од стране израелских одбрамбених снага, наводи се.

„Токсични руски утицај“

Ситуација је претрпела општи пад у источној Европи и централној Азији, где слобода штампе није загарантована и медији се све више користе као преносни појас за кампање дезинформисања.

Русија (162. место) наставља свој „крсташки рат“, наводи се у извештају, против независног новинарства, док је више од 1.500 новинара побегло у иностранство од инвазије на Украјину.

Пораст Русије за два места на Индексу слободe медија 2024. због пада других земаља, заклања пад њеног глобалног скорa док се листа новинара и медија означених као „страни агенти“ или „непожељни“ продужава, а новинари се и даље произвољно затварају, наводи се.

Две супарнице за најнижу позицију у региону, како стоји у извештају, су Белорусија (167.

место), чија влада прогања новинаре под изговором борбе против „екстремизма“, и
Туркменистан (175. место), чији председник има неограничену власт и забрањује све
независно извештавање.

Један од изненађења индекса, пише у извештају, је скок Украјине (61. место) за 18 места
због побољшања како у индикатору безбедности – мање убијених новинара – тако и у
политичком. Иако владавина права, како се наводи, није успостављена на целој
територији земље од руске инвазије, што је спречило украјинске власти да гарантују
слободу штампе на окупираним територијама, политичко мешање у слободну Украјину је
опало.

(Н1)